

In the System of Social Communications

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2026.88.8>

Peace as a Value Category in Biblical Discourse and its Relevance in the Modern Information and Communication Environment

Svitlana Petrenko

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

The article continues a series of publications devoted to the scientific study of the axiological discourse of the Bible as a unique media, carried out in the coordinate system of social communications and journalism, and presents the results of the study of peace as one of the fundamental value categories. The *goal* of this study is to find solid foundations of world order, the harmonization of social relations, and an understanding of the value category “peace,” which, under the conditions of modern challenges and threats, is a particularly acute and relevant problem. The novelty of this study lies in the fact that the problem of peace is considered through the prism of biblical narratives that the Bible, as a unique media, has been broadcasting for millennia. Since ancient times, these narratives have formed the moral and value foundations of human relationships and have served as a measure in determining good and evil. The study is carried out within the paradigm “truth – journalism – society.” The *methodological* basis is the socio-communication approach; within this approach, the system of biblical values, their structural elements, and interconnections are investigated using the methods of system-structural analysis. The informational aspects of value narratives are analyzed, and the cultural approach is used to consider the value system in the synchronic and diachronic sections of intercultural discourse. Using quantitative and qualitative content analysis, five subcategories of the category “peace” are identified; a spiritual (metaphysical) component is also revealed, allowing the category of “higher spiritual peace” to be defined as a vital state of a person and society. This state ensures the harmony of life and development and is one of its basic (fundamental) factors. It is *concluded* that peace is a fundamental category in the ontological-axiological system of the vital values of humanity; it forms the basis of journalistic ethics and the professional standards of journalism as a socially oriented professional activity. In the face of modern challenges and threats, the formation of a socially responsible, truth-centered position among future media professionals based on fundamental absolute values is one of the priority tasks of the educational and professional training of journalists.

Keywords: peace, values, Bible, media, journalism, social communications, information and communication space, higher spiritual peace, spiritual communication

Citation: Petrenko, S. (2026). Peace as a value category in biblical discourse and its relevance in the modern information and communication environment. *Scientific Notes of the Institute of Journalism*, 88(1), 102–115. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2026.88.8>.

Copyright: © 2026 Svitlana Petrenko. This is an open-access draft article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forms is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted if it does not comply with these terms.

У системі соціальних комунікацій

Мир як ціннісна категорія в біблійному дискурсі та її актуальність у сучасному інформаційно-комунікаційному просторі

Світлана Петренко

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

Стаття продовжує серію публікацій наукового вивчення аксіологічного дискурсу Біблії як унікального медіа, здійсненого в системі координат соціальних комунікацій і журналістики, та викладає результати дослідження миру як однієї з фундаментальних ціннісних категорій. *Метою* є пошук твердих основ світоустрою, гармонізації суспільних відносин, осмислення ціннісної категорії «мир», що в умовах сучасних викликів і загроз є особливо гострою й актуальною проблемою. Новизною дослідження є те, що проблема миру розглядається через призму біблійних наративів, які Біблія як унікальне медіа транслює впродовж тисячоліть. З давнини ці наративи формували морально-ціннісні підвалини людських взаємин, були мірилом у визначенні Добра і зла. Дослідження здійснене у парадигмі «правда – журналістика – суспільство». *Методологічною* основою є соціальнокомунікаційний підхід, у межах якого методами системно-структурного аналізу досліджено систему біблійних цінностей, структурні елементи та їхню взаємопов'язаність, інформаційного – проаналізовано інформаційні аспекти ціннісних наративів, культурологічного – розглянуто ціннісну систему в синхронічному та діахронічному розрізах міжкультурного дискурсу. Методами кількісного й якісного контент-аналізу виділено 5 підкатегорій категорії «мир», виявлено духовну (метафізичну) компоненту, що дозволило виділити категорію «вищий духовний мир» (Мир) як життєво необхідний стан особи та суспільства, який забезпечує гармонію життєдіяльності та розвитку й є одним із базових (фундаментальних) її чинників. Зроблено *висновок*, що мир є фундаментальною категорією в онтологічно-аксіологічній системі вітальних цінностей людства, які закладають базис журналістської етики та професійних стандартів журналістики як суспільно орієнтованої фахової діяльності. В умовах сучасних викликів і загроз формування соціальноповідальної, правдоцентричної позиції майбутніх фахівців медіа на засадничих абсолютних цінностях є одним з пріоритетних завдань освітньо-професійної підготовки журналістів.

Ключові слова: мир, цінності, Біблія, медіа, журналістика, соціальні комунікації, інформаційно-комунікаційний простір, вищий духовний мир, духовна комунікація

В умовах викликів і загроз першої чверті XXI століття, коли світ наповнений війнами й воєнними конфліктами, коли прагнення встановити мир реалізується через прискорене продукування зброї масового знищення, коли концентрація агресії, ненависті, братовбивства, злоби стрімко зростає, наповнюючи глобальний комунікаційний простір, а в геополітичному масштабі все, що здавалося стабільним і непохитним, стає вразливим і хитким, – у цій реальності проблема пошуку твердих основ світоустрою, гармонізації суспільних відносин і людського співжиття, осмислення ціннісної категорії «мир» є особливо гострою й актуальною.

Світлана Петренко <https://orcid.org/0000-0001-9596-5531>

Цю статтю виконано в межах комплексного наукового дослідження «Біблія як унікальне медіа та джерело соціальнокомунікаційних досліджень».

Авторка заявляє про відсутність конфлікту інтересів. У розробленні дослідження, зборі, аналізі чи інтерпретації даних, у написанні рукопису спонсори участі не брали.

Кореспонденцію щодо цієї статті слід адресувати Світлані Петренко: s.petrenko@kubg.edu.ua.

Загальнолюдські цінності нині проходять випробування в умовах російської агресії проти України та геополітичних трансформацій, викликаних політикою президента США Дональда Трампа. Це відбувається на тлі стрімкого розвитку новітніх технологій, цифровізації та віртуалізації життя людства, релятивізації ціннісних систем і постмодерного нігілізму, підміни абсолютного – відносним, природного – штучним, справжнього – фальшивим. Відповідно, пошук стабільності, надійної основи й опори – як для окремої особистості, так і для суспільства загалом – набуває особливої актуальності. Ціннісний базис фахівців медіакомунікацій, які формують локальний і глобальний інфопростір, є необхідною умовою звершення ними соціально відповідальної місії.

Актуальність біблійного Слова¹ визначається тими ціннісними наративами, які Біблія як унікальне медіа транслює впродовж багатьох століть. З давнини ці наративи формували морально-ціннісні підвалини людських взаємин, були мірилом у визначенні Добра і зла, довели свою спроможність і лягли в основу релігійних учень і теорій. Важливим при цьому є те, що система біблійних наративів не обмежується релігійним їх опануванням, тлумаченням і використанням, а є відкритою для осмислення критичним розумом і незаангажованою свідомістю, здатною виходити за межі стереотипних уявлень і суджень, сприймати й осмислювати метафізичну реальність. Ці наративи спрямовані в суспільне середовище – до людини і для людини та людства загалом. І в цьому – незнищенна цінність Біблії як Слова Божого й унікального медіа, що доносить це Слово до людського суспільства, та її актуальність як джерела наукових досліджень у царині соціальних комунікацій і журналістики. В умовах сучасних викликів і загроз онтологічна й аксіологічна цінність Слова ще більше зростає.

Це джерело традиційно досліджується релігієзнавцями, теологами, істориками, філологами, лінгвістами, культурологами, представниками інших галузей соціогуманітарних знань. Над ним упродовж тисячоліть розмірковують філософи. Г. Тимошик, визначаючи Біблію як «феномен людського духу, істину, зафіксовану на скрижалях часу, комплекс вітальних цінностей», що «завжди була і буде об'єктом різноаспектних наукових (лінгвістичних, культурологічних, теологічних, філософських) студій», стверджує, що в умовах нового виміру духовного життя посттоталітарного простору ця Книга «стала перманентно важливою константою екзистенції нації» (Тимошик, 2005, с. 101). С. Абрамович (2015) та члени його наукової школи (Абрамович і Чикарькова, 2001; Абрамович (ред.), 2011) підходять до вивчення Біблії як до інтертексту культури та маніфесту специфічного «релігійного антропоцентризму», що розкриває людству «поняття про метафізичні та екзистенціальні проблеми буття й моральні настанови» (Абрамович і Чикарькова, 2001, с. 38).

У той же час із позицій соціальних комунікацій (СК) і журналістики це джерело не достатньо вивчене, хоча ряд учених у своїх працях посилаються на авторитет Біблії як Божого Слова. Науковці львівської школи журналістики В. Лизанчук, Й. Лось, Т. Хоменко, О. Федик розглядають основи журналістської професії, долучаючи до їхнього розуміння духовні, аксіологічні наративи, трансльовані Біблією, як морально-ціннісні підвалини професії журналіста. Й. Лось (2008; 2014), окреслюючи перспективи світоглядної публіцистики, Т. Хоменко (2008), осмислюючи морально-етичні аспекти публіцистичної діяльності журналіста, О. Федик (2000), визначаючи мову як духовний адекват світу (дійсності), опираються на Боже Слово та його постулати. З позицій «літературної журналістики» вивчає біблійні мотиви О. Харченко (2021) та фокусує дослідницьку увагу

¹ Тут і далі Слово пишемо з великої літери, коли йдеться про Слово як духовний феномен, відтворений у Біблії, який формує сприйняття Біблії як Слова Божого. У цьому значенні може використовуватися як з означеннями («біблійне Слово», «Слово Боже», «правдиве Слово», «непорушне Слово», «Слово богонатхненне» тощо), так і без них («Слово засвідчує», «було Слово» тощо).

на мотивах Біблії в американській літературі, аналізує їхнє проникнення в американські публічні промови та публіцистичні статті.

Перші спроби системного вивчення Біблії з позицій СК і журналістики здійснені в межах дисертаційного дослідження правди як соціальнокомунікаційної категорії (СКК) журналістики (Петренко, 2020), в якому Біблія є одним із базових джерел. Наукова розвідка відкрила ціннісний, суспільствознавчий потенціал Біблії як джерела соціальнокомунікаційних (СК)² досліджень і спонукала до її поглибленого вивчення з позицій соціальнокомунікаційного підходу (СК-підхід).

Одним із перших стало дослідження аксіологічного дискурсу Біблії, мета якого – вивчення біблійних цінностей і морально-ціннісних наративів із позицій СК-підходу та визначення їхньої ролі в суспільних відносинах, журналістській діяльності та медіакомунікаціях. Відповідно, завдання – дослідити систему біблійних цінностей, виявити ключові з них, з'ясувати їхню сутність, місце та значення в суспільних відносинах і комунікаційній взаємодії, визначити роль Біблії як носія ціннісної інформації та трансльованих нею наративів для журналістики, освітньо-професійної підготовки журналістів і фахівців медіакомунікаційної діяльності. Результати перших студій комплексного дослідження Біблії оприлюднені в наукових фахових виданнях (Петренко, 2025а, 2025б, 2025в). Ця стаття продовжує серію публікацій результатів дослідження аксіологічного дискурсу Біблії, зокрема категорії «мир», з позицій СК і журналістики.

Метод

Дослідження здійснене у парадигмі «правда – журналістика – суспільство». Методологічною основою є СК-підхід, у межах якого методами *системно-структурного аналізу* досліджено біблійні цінності як систему, її структурні елементи та їхню взаємопов'язаність, *інформаційного* – проаналізовано інформаційні аспекти ціннісних наративів, *культурологічного* – розглянуто ціннісну систему в синхронічному та діахронічному розрізах міжкультурного дискурсу. Фіксація, спостереження, опис, аналіз, інтерпретація даних здійснені в системі координат СК і журналістики. Методи кількісного й якісного контент-аналізу використовувалися з метою виявлення ключових цінностей, вивчення їхніх особливостей, характеристик, властивостей, з'ясування суспільного значення. Завдяки елементам дискурсивного, концептуального, порівняльного аналізу, а також методам синтезу й узагальнення вдалося сформувати ціннісні категорії, виявити зв'язки між ними та/або підпорядкованості. Оскільки цінності, трансльовані в Біблії, мають метафізичну природу, для глибшого їх осягнення, розуміння духовних сенсів морально-ціннісних наративів, спрямованих до людини та людства, їхньої взаємопоєднаності, ролі та значення в сучасному інформаційному суспільстві, залучено елементи філософських методів – герменевтичного, метафізичного, діалектичного, гіпотетичного. Методи індукції, дедукції й інтроспекції залучалися для формування висновків, припущень і гіпотез.

За базове джерело дослідження взято «Біблію, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту», що «із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно перекладена» І. Огієнком (2018, с. 3). Цей переклад визнаний одним із найбільш досконалих і поширених перекладів Біблії українською мовою та є релевантним джерелом для наукового вивчення і досягнення поставленої мети.

² Аббревіатурою СК позначаються скорочення як словосполучення «соціальні комунікації» (у відповідних відмінкових формах), так і прикметникового утворення від нього – «соціальнокомунікаційний» (у відповідних родових і відмінкових формах). Розрізнення аббревіатур здійснюється за контекстом.

Результати і обговорення

Важливим результатом залучення Біблії до дослідження категорії правди стало те, що при вивченні її концепту в біблійному дискурсі з позицій СК-підходу (Петренко, 2020) Біблія відкрилася не лише як джерело «науки правди» (с. 173–175), духовної³ комунікації (ДК) (с. 172), а й як відтворена у текстовій формі *онтологічно-аксіологічна система*, спрямована на Добро⁴ і Життя як окремої людини, так і людства загалом. Ця система є основоположною, складає комплекс засадничих вітальних цінностей, морально-етичних настанов, норм і правил, закріплених у законах абсолютної дії, що мають метафізичну природу, взаємопов'язаність та, як випливає з цього джерела, є духовним фундаментом гармонійних суспільних відносин усіх рівнів і чинником їхньої гармонізації.

Оскільки ця стаття продовжує оприлюднення результатів дослідження аксіологічного дискурсу Біблії як унікального медіа, задля збереження цілісності дослідження, коротко викладемо основні висновки попередніх публікацій. Дослідження Біблії з позицій СК-підходу дозволило з'ясувати відповідність Книги Книг поняттю «медіа», обґрунтувати його унікальність як прадавнього засобу масової інформації та суспільно спрямованої комунікації, детермінувати Біблію як унікальне медіа (Петренко, 2025а). З'ясовано й обґрунтовано абсолютну метафізичну природу біблійного Слова, що йде від Першоджерела, Абсолюту – Бога-Творця як Верховного Комуніканта, звернуто увагу на його духовну дію й екзистенційну цінність. Простежено зв'язок місії Слова з місією журналістики (Петренко, 2025в). Результати дослідження аксіологічного дискурсу Біблії викладені у публікації, де обґрунтовано природу трансльованих цінностей, визначено їхні загальні характеристики, місце і роль у житті людини і людства, зацентовано на біблійному дискурсі таких ціннісних феноменів і категорій як *Правда, Справедливість, Свобода (Воля)*, їхній пов'язаності з *Добром і Життям* (Петренко, 2025б). Ця стаття містить результати дослідження актуальної ціннісної категорії *Мир* та пов'язаних із нею.

За визначенням тлумачного словника, поняття «мир» має кілька значень: 1) відсутність незгоди, ворожнечі, сварок; згода; 2) відсутність збройної боротьби між двома або кількома державами; протилежне – війна; 3) угода сторін, що воюють між собою, про припинення воєнних дій; мирний договір; 4) спокій, тиша (Словник.УА, б.д.). Вільна енциклопедія визначає «мир» як «стан спокою і гармонії, період між війнами» і пояснює: «Термін *мир* вживається як у значенні миру в душі людини, так і в значенні миру між групами людей, народами і державами. В останньому значенні мир не означає відсутності конфліктів, а згоду вирішувати конфлікти без застосування насилля, що приводить до війни. Більшість етичних систем, зокрема релігійних, розглядає мир позитивним ідеалом» (Вікіпедія, б.д.). Також подається ідея «вічного миру», тверду теоретичну підставу для якої

³ Тут і далі поняття «духовний» вживається нами у розумінні: **Духовний** (-е; -а; -і [множ.]) – це пов'язаний із внутрішнім світом людини, визначальною сутністю якого є трансцендентний, метафізичний Дух, що його наповнює, в ньому виявляється та через нього взаємодіє з навколишнім соціальним і природним середовищем. та є «поєднанням божественної природи з людиною» (Кримський, 2002, с. 178), носієм Добра як абсолютної природної сутності та мети. Головним атрибутом духовності є свобода, що споріднює людське і божественне і виявляється в творенні не лише об'єктів культури, а й власного життя (Хамітов, 2002, с. 179). Тому внутрішні стани та зовнішні вияви «злого духа», «духів злоби, ненависті, агресії» тощо під подане визначення «духовний» не підпадають, а скоріше є антагоністами, за визначенням – «бездуховний». Відповідно, духовна взаємодія людини з трансцендентним, метафізичним Духом є основою духовної комунікації (ДК).

⁴ Тут і далі морально-ціннісні категорії Добро, Життя, а також Правда, Справедливість, Свобода, Любов, Мир та ін. пишемо з великої літери на позначення їхньої трансцендентної природи та вищих духовних сенсів. На позначення іманентних категорій ці слова пишуться з малої літери.

дало «встановлення християнством загальнолюдської моральності, заперечення національних і соціальних відмінностей» (там само).

У біблійному дискурсі поняття «мир» постає передусім як духовний феномен, нерозривно пов'язаний із базовими елементами системи вітальних, життєнеобхідних, цінностей людства, і, відповідно, має глибокі сенси. Слова з коренем «мир-» вживаються 320 разів (однокореневі слова-омоніми, що позначають «миро» – спеціально приготовану ароматичну олію, не враховувалися), в т. ч. в іменникових формах – 222 рази, серед яких «мир» – 175 разів, у прикметникових – 95 разів. Понад те стан миру як суспільного й особистісного спокою передається через такі словесно-понятійні форми як «спокій» (94), «заспокоєння» (33), «примирення» (18), «втихомирення» (7), «не було війни» (3) та контекстуально – через хроніки, оповіді, історії тощо. У контексті Біблії тема миру є наскрізною, а сам «мир» розуміється і як ситуативний стан спокою, відсутності конфліктів, воєн тощо, і як стан гармонії внутрішнього та зовнішнього світу людини, і як вищий духовний мир, який людина отримує завдяки і внаслідок духовної взаємодії з Першоджерелом Духу – Богом-Творцем, Вищим Розумом, Верховним Комунікантом. При цьому *вищий духовний мир (Мир)* у біблійному дискурсі постає як життєво важливий стан особи та суспільства, що забезпечує гармонію життєдіяльності та розвитку й є одним із базових чинників і необхідних умов цього.

Досліджуючи якісні характеристики та властивості категорії «мир» у біблійному дискурсі, виділено 5 основних підкатегорій (Таблиця 1). Маркування (ДК) вказує на духовну компоненту миру як вітальної цінності, що є результатом духовної комунікації як чинника сталого, вищого миру.

Таблиця 1. Підкатегорії категорії «мир» у біблійному дискурсі

Підкатегорія	Ознаки, характеристики	Чинники	Біблійний текст
1. Мир як ситуативний стан спокою	Відсутність воєн, агресії, відкритих конфліктів; мирне співіснування	Перемога над супротивником	«І був того дня приборканий Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ» ⁵ (Суд. 3:30) ⁶ .
		Домовленості, угоди	«І вчинив їм Ісус мир , і склав з ними умову, щоб zostавити їх при житті, і присягнули їм начальники громади» (І. Нав. 9:15).
		(ДК) Наслідок метафізичного впливу – дії Бога як Вищої духовної сили	«І Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їхнім батькам. І ніхто з усіх їхніх ворогів на встояв

⁵ Усі цитовані в цій статті біблійні тексти подаємо курсивом, виділення жирним у цитатах – автора статті.

⁶ Покликання на цитовані біблійні тексти подаємо після лапок у круглих дужках, вказуючи скорочену назву відповідної Книги Біблії, далі через кому – порядковий номер розділу та через двокрапку – номер(и) цитованого(их) тексту(ів). У деяких випадках, щоб уникнути подвійних дужок, покликання на цитований текст після лапок у дужки не береться. Перелік скорочень назв Книг Біблії подано в кінці тексту статті у Додатку.

			<i>перед ними, – усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку» (І. Нав. 21:44).</i>
2. <i>Мир як стан повної безпеки</i>	Відкритість і щирість мотивів, намірів, відсутність підступу, лукавства, взаємна довіра	Добрі наміри, чесна, відкрита взаємодія	<i>«І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: “Вийдіть на Кармел, і прийдете до Навала й запитаете його в моєму йменні про мир, та й скажете так братові моєму: І тобі мир, і дому твоєму мир, і всьому, що твоє, мир!”» (1Сам. 25:5-6).</i>
		(ДК) Зичення добра як духовний стан і чинник відповідних дій	<i>«Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: “Мир дому цьому!” І коли син миру там буде, то спочине на ньому ваш мир, коли ж ні – до вас вернеться» (Ік. 10:5 -6).</i>
3. <i>Мир як стан внутрішньої гармонії</i>	Внутрішній спокій, мир, життєстійкість	(ДК) Взаємодія з духовною реальністю	<i>«А я говорив був у мирі своєму: “Я не захитаюсь навіки!” Господи, в ласці Своїй Ти поставив мене на горі моїх сил» (Пс. 29:7-8).</i>
	Повнота миру і спокою як підсумок життя	Доброчинне життя	<i>«А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похований будеш» (Бут. 15:5).</i>
4. <i>«Мир великий»: суспільний мир</i>	Стан гармонії суспільного життя	(ДК) Життя за моральним Законом	<i>«Мир великий для тих, хто кохає Закона Твого, – і не мають вони спотикання» (Пс. 118:165).</i>
5. <i>Вищий духовний мир</i>	Особливий стан сталого миру, спокою, безпеки, добра, любові, внутрішньої гармонії та цілісності особистості (навіть в умовах тяжких	(ДК) Дар заповіту Бога як духовного Першоджерела та результат ДК	<i>«Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир!» (Чис. 6:26).</i>
			<i>«Тому скажи: ось Я даю йому свого завіта: мир» (Чис. 25:12).</i> <i>«Господь подасть силу народу Своєму, Господь пооблагословить</i>

	випробувань, в т. ч. воєн і криз)		миром народ Свій!» (Пс. 28:11).
			« <i>Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, – але будьте відважні: Я світ переміг!</i> » (Ів. 16:33).
			« <i>А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштесь, будьте однодумні, майте мир, і Бог любови та миру буде з вами!</i> » (2 Кор. 13:11).

Розрізняється мир *справжній (правдивий)*, в основі якого – Правда, Добро, Справедливість як абсолютні засадничі цінності та *оманливий (фальшивий)*, збудований на людській гордині, егоїзмі, свавіллі (Таблиця 2).

Таблиця 2. Мир справжній і фальшивий у біблійному дискурсі

	Чин ники	Біблійний текст
Мир справжній, непохитний, довготрива- лий	ДК з Богом як Джерело м Миру Добра, Закон, спра ведливіс ть, милість, доброчи нність як наслідки	« <i>Бо зрушаться гори й холми захитаються, та милість Моя не відійде від тебе, і заповіт Мого миру не захитається, каже твій милостивець, Господь</i> » (Іс. 54:10).
		« <i>Заповіт Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та боявся перед Іменням Моїм. Закон правди в устах його був, і не знайшлась на губах його кривда, – у мирі й простоті ходив він зо Мною, і багато-кого відвернув від вини</i> » (Мал. 2:5- 6).
		« <i>Зламай же свої гріхи справедливістю, а свої провини – милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривалий</i> » (Дан. 4:23-24).
Мир оманливий. фальшивий	Зло в серці	« <i>Не хапай мене з грішними й тими, хто чинить безправство, хто плете своїм ближнім про мир, – але зло в їхніх серці!</i> » (Пс. 27:3).
	Ома на, підступ, лукавств о, лицемірс тво	« <i>Їхній язик – смертоносна стріла, він оману говорить: устами своїми говорить із ближнім про мир, а в нутрі своєму кладе свою засідку...</i> » (Єр. 9:7).
	Неп равда,	« <i>Ось вони слово Господнє відкинули, – що ж за мудрість ще мають вони? ...Вони від малого та аж до</i>

	корисливість, маніпуляції, фальшування	<i>великого – усі віддалились користолобству, від пророка та аж до священика чинять неправду!.. І легенько лікують нещастя народу Мого, говорячи: “Мир, мир”, – а миру нема!» (Єр. 8:9-11).</i>
		<i>«Так говорить Господь на пророків, що вводять народ Мій у блуд, що зубами своїми гризуть та покликують: “Мир!” А на того, хто їм не дає що до рота, на нього святую війну оголошують» (Мих. 3:5).</i>
	Гріх, безбожність, бездуховне життя	<i>«Чому вразив Ти нас – і немає нам ліку? Ми чекаємо миру – й немає добра, і часу вздоровлення – та ось тільки жах!.. Знаємо, Господи, нашу безбожність, вину наших батьків, бо ми проти Тебе згрішили...» (Єр. 14:19).</i>
	Самооцінка, гордість, егоцентризм	<i>«Бо коли говоритимуть: “Мир і безпечність”, тоді несподівано прийде загибель на них, як мука тієї, що носить в утробі, – і вони не втечуть!» (1 Сол. 5:3).</i>

Біблійні тексти відображають культурний зріз тогочасного суспільства та фундаментальність категорії «мир» у соціальній комунікації та взаємодії. Традиційно люди:

– віталися «Мир вам!» («І сказав той старий чоловік: “Мир тобі,..”», Суд. 19:20; «А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: “**Мир дому цьому!**” Мт. 10:12);

– запитували про мир («І питали вони один одного про мир, і ввійшли до намету» Вих. 18:7; «Вона сказала: “**Чи прихід твій – з миром?**” І він відказав: “**З миром**” 1 Цар. 2:13);

– зустрічали та відсилали «з миром», «у мирі» («І сказав йому цар: “**Іди з миром!**” І той устав та й пішов до Хеврону» 2 Сам. 15:9; «І сказав цар до священика Садока: “**Вернися з миром до міста...**» 2 Сам. 15:27; «До жінки сказав Він: “Твоя віра спасла тебе, – **іди з миром собі!**» Лк. 7:50);

– благословляли миром («І він проказав: “**Мир**, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Єссеїв! **Мир** тобі, і **мир** тому, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!”» 1 Хр. 12:18); «**Благодать** вам і **мир** від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа...» Гал. 1:3);

– звіщали, благовістили мир («Недоля та утиск на всяку душу людини, хто чинить зле, <...> а **слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре...**!» Рим. 2:9-10).

Це свідчить про важливе значення цієї ціннісної категорії, особливу її роль у встановленні стосунків, соціальній взаємодії та вказує на те, що феномен миру має духовну (метафізичну) природу, а відповідно – духовні, психофізичні та фізичні виміри. Визначеності категорії Мир невід’ємно пов’язані з категоріями Правди та Добра: як на внутрішньому рівні – *мотивів* (щирі, добрі наміри, відсутність прихованих мотивів, лукавства, лицемірства тощо), так і на зовнішньому – *дій* (відсутність підступу, агресії, ворожнечі тощо). З’ясовано, що Мир як цінність і духовний феномен нерозривно пов’язується з мудрістю, справедливістю, милістю й іншими духовними категоріями, і є однією з ключових умов суспільного Добра (1 Цар. 5:26; Дан. 4:24; Прип. 3:13-19; Флп. 4:7,8; 1 Сол. 5:13, 23). Мир є базисною категорією суспільних відносин, зміст якої розкривається у Старому та Новому Завітах і спонукає до висновку, що *Мир – це природний стан людини та суспільства, стан спокою та безпеки, позбавлений підступу, лицемірства, неправди та інших виявів зла на рівні мотивів, слів, дій, що є необхідною умовою гармонійного функціонування і розвитку особистості та суспільства.*

Вищий стан миру, за біблійним Словом, людина отримує в Ісусі Христі, в духовній взаємодії з Ним, що є непростим для сприйняття секулярною свідомістю, але необхідним для осягнення й усвідомлення його сутності: *«Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається!»* (Ів. 14:27); *«І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі»* (Флп. 4:7). Саме цей Мир, опертий на абсолютні духовні цінності, дозволяє людині зберігати внутрішній спокій навіть у часи непростих випробувань. Важливим спостереженням є те, що Мир не завойовується, а отримується, чиниться, твориться – не вбивчою зброєю, а правдою, істиною, як написано: *«А плід правди сіється творцями миру»* (Як. 3:18); *«І буде роботою істини – мир, а працею правди – спокійність й безпека навіки»* (Іс. 32:17). Вказуються також умови отримання Миру як «миру великого»:

Повстримайсь від гніву й покинй пересердя, не розпалюйся лютістю, щоб чинити лиш зло, бо витяті будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа – землю впадкують! А ще трохи – й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його – і не буде його, а покірні впадкують землю, – і зарозкошують **миром великим!** (Пс. 36:8-11).

В умовах війни, яку переживає Україна, на тлі світових політичних і соціальних катаклізмів слова Ісуса Христа, попри нескінченність людських страждань, вказують на Джерело Миру та дають оптимізм і впевненість: *«Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, – але будьте відважні: Я світ переміг!»* (Ів. 16:33). У духовному світі за Мир і Життя людства заплачено високу ціну (*«Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся»* Ів. 3:16, 17; *«Він був ранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був, – кара на Ньому була за наш мир, Його ж ранами нас уздоровлено!»* Іс. 53:5). І цей погляд згори – через призму духовних цінностей і вселенської боротьби Добра і зла як першопричини всіх протистоянь, конфліктів і воєн, дає можливість значно глибше осягнути ті події, що відбуваються не лише в Україні, а й у світі.

Зокрема й усвідомити причини втрати Миру: *«Бо так промовляє Господь: Не заходь у дім смутку, і не ходи голосити, і не співчуйай їм, бо від цього народу забрав Я Свій мир, – говорить Господь, – ласку та милість»* (Єр. 16:5). Біблія, і в цьому її особлива цінність, вказує на причиново-наслідкові зв'язки:

За те, що Мене батьки ваші покинули, – каже Господь, – і пішли за іншими богами і служили їм та поклонялися їм, а Мене полишили й Закона Мого не виконували! А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось іде за упертістю лютого серця свого...» (Єр. 16:11-12).

А це відкриває шлях реальним війнам: від внутрішньої психологічної – до світової, на порозі якої перебуває сучасний світ.

У той же час в біблійному дискурсі Бог Миру Сам оголошує і провадить війни, які називає «святими» (Йоїл, 4), – *«бо зло їхнє розмножилось!»* (Йоїл, 4:13). І закликає все людство повстати проти зла як руйнатора миру: *«Кличте про це між народами, оголосіте святую війну, збудіте лицарство, хай сходяться, нехай підіймаються всі вояки. Перекуйте свої лемеші на мечі, а ваші серпи на списи, хай навіть безсилий говорить: “Я лицар!”»* (Йоїл, 4:9). Цим вказує на чітку межу між Добром як чинником Миру і злом як підпалювачем війни, відповідно – відсутність толерантності до зла. «Свята війна» проти зла є передусім духовною, моральною, ціннісною.

З біблійного дискурсу випливає, що основою миру є моральний Закон у серці людини (Єр. 31:33; Пс. 39:9), що не дозволяє їй стати на дорогу зла, пожадати чуже, убивати, перейти межі Добра. Це формує ціннісний базис, моральний стрижень і визначає духовний рівень особи, є її внутрішнім регулятором мотивів, рішень і дій, критерієм особистісного вибору в життєвих ситуаціях. Проблемою є те, що прагматична людина секулярного

суспільства віддає перевагу раціональному мисленню над духовним, морально-ціннісним, що лежить у площині ірраціонального, метафізичного сприйняття й осмислення світу, релятивному – над абсолютним. Відповідно – наслідки. Це підтверджує еволюція концепцій миру від античних часів – до наших днів і трансформація первинного розуміння миру в сучасному світі.

Таким чином, біблійні наративи постулюють, що мир справжній, сталий починається з внутрішнього миру особи, сповненого гармонії та добра, і відповідно – спрямованих на добро мотивів, слів, дій, як ціннісної платформи людини зокрема та людства загалом. В серцях, де живе любов до ближніх як ключова християнська чеснота і принцип, немає місця ворожнечі, конфліктам, війнам. Егоїзм, егоцентризм як любов до самого себе є причиною виникнення протистоянь на ґрунті «я», «моє» та «інші», «чуже», що виявляється в соціальній взаємодії та комунікаціях.

З біблійного дискурсу випливає, що справжній, сталий Мир, визначений як «вищий духовний мир», людина (а в результаті й людство) отримує внаслідок примирення з Богом як Джерелом Миру та повернення до морального Закону абсолютної дії як регулятора особистісних і суспільних відносин. Це примирення відбувається через усвідомлення жертви Ісуса Христа, визнання власних провин (гріха), покаяння і повернення до життя, збудованого на Законі й абсолютних духовних цінностях. Тобто не руйнування вітальних онтологічно-аксіологічних основ, а розбудова життя на них веде до встановлення Миру, як в окремій людині, країні, так і в усьому світі. Наслідки порушення людських, навіть досконалих, законів можуть наступати або не наступати, оскільки є відносними. Наслідки *духовного Закону, що є Істиною – стрижнем і базисом Правди* (Пс. 118:142), є невідворотними, оскільки цей Закон – абсолютний. Це дає місце припущенню, що саме цей Закон є основою Миру в людині та суспільстві.

У Біблії слово «мир» часто вживається з дієсловом «чинити». Не просто мати чи отримати, що є пасивною формою, а чинити, тобто бути активним «творцем миру» (Як. 3:18). Інструментом миру – творення чи руйнування – є слово. І це – ключовий інструмент журналістики та медіакомунікацій. Цей інструмент передує збройному розв’язанню воєн, і часто його використовують приховано, як засіб маніпуляції з метою розпалювання інформаційних, смислових, психологічних і як наслідок – збройних протистоянь. Де з’являється неправда та мова ворожнечі – мир зникає. Окупації територій передує окупація свідомості.

У той же час аналіз біблійних наративів дає підстави стверджувати, що Біблія як унікальне медіа є засобом донесення Правди, а трансьоване Слово – інструментом творення Миру. Усвідомлене користування цим інструментом чинить журналіста миротворцем і відповідно до «засадничого принципу своєї професії – правдивим» (Різун, 2008, с.232).

На тлі актуальних геополітичних подій і тенденцій, краху міжнародного права та світопорядку глибокого неупередженого осмислення потребує викладена у біблійних пророцтвах «формула миру»: *«І станеться на кінці днів, міцно поставлена буде гора дому Господнього на шпиль гір, – і піднята буде вона понад згір’я, і полинуть до неї всі люди. І підуть численні народи та й скажуть: “Ходіть та зберімося на гору Господню, до дому Бога Якового, і доріг Своїх Він нас навчить, і ми підемо стежками Його! Бо вийде з Сіону Закон, і слово Господнє – з Єрусалиму”. І Він буде судити між людьми, і буде численні народи розсуджувати. І мечі свої перекують вони на лемеші, а списи свої – на серпи. Не підійме меча народ проти народу, і більше не будуть навчатись війни!»* (Іс. 2:2-4).

Отже, осмислення ціннісної категорії Мир у біблійному дискурсі дозволяє глибше зрозуміти сучасні суспільно-політичні процеси локального та глобального рівнів, їхні причини та наслідки, вказує на роль онтологічно-аксіологічного базису як необхідної умови

суспільної гармонії та спонукає до поглибленого вивчення й екстраполяції в сучасне соціальне й інформаційно-комунікаційне середовище.

Висновки

Дослідження Біблії як давнього писемного джерела й унікального медіа з позицій СК-підходу в парадигмі «правда – журналістика – суспільство» має практичну цінність для виконання журналістикою покладеної на неї суспільної місії. Цінності, трансльовані Біблією, і зокрема категорія Мир, є засадничими, абсолютними, покликаними бути фундаментом гармонійних суспільних відносин та базисом журналістської діяльності, зокрема професійних стандартів та етики.

Ціннісна категорія Мир є однією з ключових у біблійному дискурсі та постає передусім як духовний феномен, нероздільно пов'язаний з іншими елементами онтологічно-аксіологічної системи вітальних цінностей людства. Виділено п'ять підкатегорій категорії «мир»: 1) мир як ситуативний стан спокою; 2) мир як стан повної безпеки; 3) мир як внутрішній стан спокою та гармонії; 4) «Мир великий»: суспільний мир; 5) Вищий духовний мир. З'ясовано, що первинним духовним Джерелом Миру є Особистість Бога-Творця як Абсолюту та зроблено висновки:

1. Мир – це фундаментальна цінність і природний стан внутрішнього та зовнішнього середовища/світу, в якому всі системи людського та суспільного організмів функціонують гармонійно, перебувають в творчому розвитку і примножують цінності. І це по праву можна класифікувати як «Мир великий».

2. Мир великий веде не до нарощування зброї, а до її добровільного знищення людством, яке по-справжньому усвідомлює ціннісне глибинне значення Миру як природного стану людства.

3. «Вищий духовний мир» як життєво важливий стан особи та суспільства, що забезпечує гармонію життєдіяльності та розвитку й є одним із базових (фундаментальних) її чинників і необхідних умов, отримується в духовній комунікації (взаємодії) з Абсолютом – Богом-Творцем як Джерелом Миру.

4. Місія журналістики – доносити ці цінності суспільству, виконувати не лише інформаційну, а й просвітницьку функцію. Ключова роль у цьому – свідомих своєї місії журналістів, здатних виходити за межі стереотипного мислення й осмислення дійсності, духовно її осягати, від яких залежить, чи буде світ і далі рухатися в напрямку самознищення, чи все-таки повернеться на ціннісних основ Миру, Правди, Добра. Наразі це є актуальною проблемою війни і Миру, смерті і Життя людства. Журналістів з усвідомленою ціннісною позицією нині потребує суспільство, що ставить відповідні виклики перед журналістською освітою.

5. В умовах сучасних викликів і загроз формування суспільно орієнтованої, правдоцентричної позиції фахівців медіа на засадничих абсолютних цінностях є одним з пріоритетних завдань освітньо-професійної підготовки журналістів.

6. Біблія є релевантним джерелом СК-досліджень і перспективним напрямком поглибленого вивчення онтологічно-аксіологічної системи соціальнокомунікаційної взаємодії та її екстраполяції в сучасне інформаційно-комунікаційне середовище.

Додаток

Умовні скорочення назв книг Біблії

Старий Заповіт		Новий Заповіт	
<i>скор.</i>	<i>повна назва</i>	<i>скор.</i>	<i>повна назва</i>
1Сам.	Перша книга Самуїлова	1 Ів.	Перше соборне послання св. апостола Івана
2 Сам.	Друга книга Самуїлова	1 Кор.	

1 Хр.	Перша книга хронік		Перше послання св. апостола Павла до коринтян
1 Цар.	Перша книга царів		
Бут.	Перша книга Мойсеева: Буття	2 Кор.	Друге послання св. апостола Павла до коринтян
Вих.	Друга книга Мойсеева: Вихід	1 Пет.	Перше соборне послання св. апостола Петра
Дан.	Книга пророка Даниїла		
Екл.	Книга Еклезіястова	2 Пет.	Друге соборне послання св. апостола Петра
Єр.	Книга пророка Єремії		
І. Нав.	Книга Ісуса Навина	1 Сол.	Перше послання св. апостола Павла до солунян
Іс.	Книга пророка Ісаї		
Йов.	Книга Йова	2 Тим	Друге послання св. апостола Павла до Тимофія
Йоїл.	Книга пророка Йоїла		
Мал.	Книга пророка Малахії	Гал.	Послання св. апостола Павла до галатів
Мих.	Книга пророка Михея	Еф.	Послання св. апостола Павла до ефесян
Повт.	П'ята книга Мойсеева: Повторення Закону :	Ів.	Євангелія від св. Івана
		Лк.	Євангелія від св. Луки
Прип.	Книга приповістей Соломонових	Мт.	Євангелія від св. Матвія
		Рим.	Послання св. апостола Павла до римлян
Пс.	Книга Псалмів		
Суд.	Книга суддів	Флп.	Послання св. апостола Павла до филип'ян
Чис.	Четверта книга Мойсеева: Числа	Як.	Соборне послання св. апостола Якова

Декларація про генеративний штучний інтелект та технології, що використовують штучний інтелект у процесі написання. Під час підготовки цієї статті автор не використовував інструменти штучного інтелекту. Автор статті несе повну відповідальність за правильне використання та цитування джерел.

Посилання

Абрамович, С. Д., Чикарькова, М. Ю. (2001). *Риторика: Навч. посібник.[Rhetoric: Textbook]*. Львів: Світ.

Абрамович, С. Д. (2015). Статус Біблії як “Книги книг” (сакральний текст як інтертекст культури) [The Status of the Bible as a “Book of Books” (Sacred Text as Cultural Intertext)]. *Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Бібліотекознавство. Книгознавство*, 4, 29–40. Дата звернення 21.01.2025. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npkpnuibok_2015_4_6.

Абрамович, С. Д. (Ред.). (2011). *Біблія як інтертекст світової літератури : колективна монографія [The Bible as an Intertext of World Literature: a Collective Monograph]* Кам’янець-Подільський : Аксіома. Дата звернення 23.01.2025. URL: <http://clar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/913>.

Вікіпедія. (б. д.). Мир. [Peace]. *Вікіпедія : вільна енциклопедія*. Дата звернення 10.07.2025. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B8%D1%80>.

Кримський, С. (2002). Дух. [Spirit.]. В. І. Шинкарук (гол. ред.). *Філософський енциклопедичний словник*, 177–178. Київ: Абрис.

- Лось, Й. Д. (2014). *Перспективи світоглядної публіцистики : Навчальний посібник [Prospects of worldview journalism: Textbook]*. Львів: ЛНУ імені І. Франка.
- Лось, Й. Д. (2008). *Публіцистика й тенденції розвитку світу : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. У 2-х ч.: Ч.1. [Journalism and World Development Trends: A Textbook for Higher Educational Institutions of III-IV Levels of Accreditation. In 2 parts: Part 1]*. Львів: ПАІС.
- Огієнко, І. І. (перекл.). (2018). *Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. [The Bible, or the Books of the Holy Scriptures of the Old and New Testaments]*. Київ : Українське Біблійне Товариство.
- Петренко, С. І. (2020). *Правда як соціальнокомунікаційна категорія журналістики. (Дис. докт. філософії) [Truth as a socio-communication category of journalism. (Doctor of Philosophy Dissertation)]*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.25776.07688>
- Петренко, С. І. (2025а). Біблія як медіа: порівняльний аналіз із позицій соціальнокомунікаційного підходу [The Bible as a Media: a Comparative Analysis from the Perspective of a Socio-Communication Approach]. *Образ : науковий фаховий журнал*, 1(47), 44–58. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.1\(47\)-44-58](https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.1(47)-44-58).
- Петренко, С. І. (2025б). Біблія як унікальне медіа: трансляція цінностей та їхня роль у медіакомунікаціях і журналістиці [The Bible as a Unique Media: Transmitting Values and Their Role in Media Communications and Journalism]. *Інтегровані комунікації*, 2(20), 43–51. <https://doi.org/10.28925/2524-2652.2025.26>.
- Петренко, С. І. (2025в). Слово в соціальнокомунікаційному дискурсі Біблії та його пов'язаність із журналістикою [The Word in the Socio-Communication Discourse of the Bible and Its Connection to Journalism]. *Наукові записки Інституту журналістики*, 86, 48–62. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.86.4>.
- Різун, В. В. (2008а). Правда і кривда: історія взаємин [Truth and Lies: A History of Relationships]. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия: Филология. Социальная коммуникация*, 21(60), 1, 231–241. URL: https://www.researchgate.net/publication/359502005_Pravda_i_krivda_istoria_vzaemin (дата звернення 28.01.2026)
- Словник. UA. (б.д.). Мир [Peace]. *Словник. UA.* Дата звернення 20.01.2026. <https://slovnynk.ua/index.php?sword=%D0%BC%D0%B8%D1%80>.
- Тимошик, Г. (2005). Біблійна ономастика: особливості вивчення і добору термінологічного інструментарію [Biblical Onomastics: Features of the Study and Selection of Terminological Tools]. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*, 538, 101–104. <https://science.lpnu.ua/terminology/all-volumes-and-issues/visnik-no-538-2005/bibliyna-onomastika-osoblivosti-vivchennya-i>.
- Хамітов, Н. (2002). Духовність [Spirituality.]. *Шинкарук, В. І. (Ред.). Філософський енциклопедичний словник*, (с. 179). Київ: Абрис.
- Харченко, О. В. (2021). Літературна журналістика і біблійські мотиви [Literary Journalism and Biblical Motifs]. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 32(71), 2 (ч. 2), 234–242. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.2-2/41>.
- Хоменко Т. М. (2008). *Проповідництво і сучасна публіцистика : Монографія [Preaching and Modern Journalism: Monograph]*. Львів : ПАІС.
- Федик, О. (2000). *Мова як духовний адекват світу (дійсності) [Language as a Spiritual Adequate the World (Reality)]*. Львів : Місіонер.

Received 13.03.2026
Approved 27.03.2026
Published 04.05.2026